

Ελληνική Δημοκρατία
Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό
Ίδρυμα Ηπείρου

Μαθησιακές Δυσκολίες: δυσλωσσία και πολυγλωσσικό περιβάλλον

Ενότητα 4: Το αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου
για παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες & μελέτες
περίπτωσης

Ζακοπούλου Βικτωρία

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Τμήμα Λογοθεραπείας

Μαθησιακές Δυσκολίες: δυγλωσσία και πολυγλωσσικό περιβάλλον

Ενότητα 4: Το αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου για παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες & μελέτες περίπτωσης

Ζακοπούλου Βικτωρία, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια,
Ιωάννινα, 2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «**Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση**» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο ΤΕΙ Ηπείρου**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Σκοποί ενότητας

Στο τέλος της ενότητας οι φοιτητές πρέπει να γνωρίζουν λαμβάνοντας υπόψιν και τη συμπληρωματική βιβλιογραφία:

- ✓ πως μπορεί να προσαρμοστεί το αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου για τους μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες
- ✓ Να εξοικειωθούν με περιστατικά και δείγματα γραφής παιδιών με μαθησιακές δυσκολίες

Περιεχόμενα ενότητας

1. Το αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου
2. Κατάλληλες διαδικασίες προετοιμασίας - ενίσχυσης μελέτης
3. Προσεγγίσεις: ο Νόρμαν
4. Δείγματα γραφής

**Το αναλυτικό πρόγραμμα του σχολείου για παιδιά
με μαθησιακές δυσκολίες & μελέτες περίπτωσης**

Το αναλυτικό πρόγραμμα

- Ο εκπαιδευτικός: πραγματικότητα & δυνατότητες
  - Βαθμός αποδοχής του προβλήματος
  - Βαθμός ευελιξίας και προσαρμογής του προγράμματος
  - Βαθμός υποστήριξης και συνεργασίας με ειδικούς
  - Βαθμός επαναπροσδιορισμού των εκπαιδευτικών αναγκών και στόχων και του βαθμού επίτευξής τους

Ευελιξία- προσαρμογή του αναλυτικού προγράμματος:

- Δυνατότητα παράλληλης παρακολούθησης τμημάτων υποστηρικτικής διδασκαλίας συγκεκριμένων γνωστικών αντικειμένων:
- Μάθημα γλώσσας, μαθηματικά, όταν - βέβαια - αυτό κρίνεται αναγκαίο

Κατάλληλες διαδικασίες προετοιμασίας - ενίσχυσης μελέτης (1 από 3)

α) προφορική επίδοση και συμμετοχή στο μάθημα

Κατάλληλες διαδικασίες προετοιμασίας - ενίσχυσης μελέτης (2 από 3)

β) πραγματοποίηση μέρους μόνο των ασκήσεων που ανατίθενται στο τμήμα και κυρίως, ασκήσεων που αφορούν στην απόδοση κεντρικών νοημάτων, ανάδειξης συγκεκριμένων πληροφοριών, σηματικής καταγραφής και περιγραφής πληροφοριών και, γενικότερα, ασκήσεων που δεν απαιτούν εκτενείς περιγραφές ή τη χρήση πολυσύνθετων γραμματικο-συντακτικών κανόνων

Κατάλληλες διαδικασίες προετοιμασίας - ενίσχυσης μελέτης (3 από 3)

γ) δυνατότητα χρήσης Η/Υ για εκπόνηση εργασιών και ασκήσεων

δ) δυνατότητα συμμετοχής

σε δραστηριότητες

πρακτικού /δημιουργικού

χαρακτήρα

Συμπέρασμα (1 από 2)

- Έτσι επιτυγχάνονται
  - η δημιουργία κινήτρων και η συμμετοχή των μαθητών αυτών στις διαδικασίες μάθησης,
  - προσδιορίζονται και ενισχύονται οι τομείς τους οποίους θα επιλέξουν και θα ασχοληθούν μακροπρόθεσμα,

Συμπέρασμα (2 από 2)

- αλλά –το σημαντικότερο- διαμορφώνονται και υιοθετούνται νέες στρατηγικές ικανοποιητικής μάθησης, οι οποίες και θεσμικά θα πρέπει να αποτελούν το κύριο μέσο αξιολόγησης και επιβράβευσης των προσπαθειών τους

Κίνδυνοι:

1. Άγνοιας / παράβλεψης
2. Αδιαφορίας / παραίτησης / άρνησης
3. Υπερ-γενίκευσης

Προσεγγίσεις: Ο Νόρμαν (1 από 7)

<<Έχω βεβαίωση ότι πάσχω από δυσλεξία εδώ και πέντε χρόνια. Όταν πρωτόμαθα ότι δεν μπορούσα να διαβάσω ή να γράψω πολύ καλά, δεν με πείραξε πολύ. Σκέφτηκα ότι τελικά θα τα κατάφερνα, αφού ο καθένας μαθαίνει να διαβάζει και να γράφει. Μετά άρχισα να στενοχωριέμαι και να μη μ' αρέσει το σχολείο και μερικές φορές έλεγα στους γονείς μου ότι ήμουν άρρωστος και ότι δεν μπορούσα να πάω...

Προσεγγίσεις: Ο Νόρμαν (2 από 7)

<<Δε νιώθω έτσι τώρα. Ξέρω τι είναι δυσλεξία
και ξέρω ότι πάντα θα έχω δυσκολία με τις
γραμμένες λέξεις είτε αν έχω να τις διαβάσω
είτε να τις γράψω. Ακολουθώ ένα ιδιαίτερο
πρόγραμμα που περιγράφεται στη βεβαίωσή
μου...>>

Ο πατέρας του Νόρμαν (3 από 7)

<< Όταν έμαθα για το σύστημα της ειδικής εκπαίδευσης ήθελα ο Νόρμαν να διαγνωστεί και να πάρει βεβαίωση, γιατί γνώριζα ότι μέσω αυτής θα λάμβανε την καλύτερη βοήθεια που το σχολείο μπορεί να προσφέρει...

Ο πατέρας του Νόρμαν (4 από 7)

<< Στα τελευταία πέντε χρόνια λαμβάνει τη βοήθεια αυτή από ειδικούς δασκάλους που χρησιμοποιούν ειδικές τεχνικές. Επίσης, τού έχουν δώσει ένα φορητό υπολογιστή, έτσι ώστε να μη χρειάζεται να γράφει απαντήσεις. Έχει πολλά χαρακτηριστικά δυσλεξίας. Είναι αδέξιος και μερικές φορές χρειάζεται οργάνωση. Γι' αυτό το λόγο, είμαι ευχαριστημένος που ακολουθεί μια σειρά μαθημάτων που αφορούν στα εκπαιδευτικά εφόδια για το σχολείο...>>

Ο Γυμνασιάρχης (5 από 7)

<< Στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση οι μαθητές έχουν διαφορετικό καθηγητή για το κάθε μάθημα. Έτσι ο Νόρμαν δεν έχει ένα μόνο δάσκαλο, όπως είχε στο Δημοτικό Σχολείο. Αλλά εγώ και η ειδική δασκάλα του σχολείου γνωρίζουμε το πρόβλημά του από τη βεβαίωση που έχει. Η ειδική δασκάλα πληροφόρησε όλους τους καθηγητές του Νόρμαν για τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει και οι άλλοι δάσκαλοι θα προετοιμάζουν συχνά ασκήσεις για το Νόρμαν χαμηλότερου επιπέδου έτσι ώστε να τις καταλαβαίνει...>>

Η Ειδική δασκάλα του σχολείου (6 από 7)

<< Ο Νόρμαν είναι τώρα στη Δευτεροβάθμια Εκ/ση και έχει βεβαίωση ότι είναι δυσλεξικός. Κατευθύνω το πρόγραμμά του στο γυμνάσιο. Το κατόρθωσα αυτό, επειδή είχα το φάκελό του από το Δημοτικό Σχολείο και τις επιδόσεις του αναλυτικά και για το τι συνέβη ακριβώς στο Νόρμαν τα τελευταία πέντε χρόνια...>>

Η Ειδική δασκάλα του σχολείου (7 από 7)

<< Όλοι οι καθηγητές στο σχολείο γνωρίζουν το πρόβλημα του Νόρμαν και κατανοούν τις εκπαιδευτικές του ανάγκες. Συχνά φτιάχνουν ασκήσεις που απαιτούν το μοίρασμα της τάξης σε ζευγάρια. Αυτό βοηθάει το Νόρμαν πάρα πολύ γιατί μπορεί να κάνει εκείνο το μέρος της εργασίας, το οποίο δεν απαιτεί γράψιμο ή διάβασμα και ακόμα να συμμετέχει στο μάθημα και να κατανοεί τι τού έχουν ζητήσει>>

Δείγματα γραφής...

- 1. Μαθητής 9 ετών
- 2. Μαθητής 13 ετών
- 3. Μαθητής 18 ετών

«Ευχαριστώ, κυρία μου, καλά χριστούγεννα!» Εκείνος το τηλέφωνο κι έσκιψε στο τηλέφωνο του υπολογιστή.	
Ευχαριστώ, κυρία μου, καλά χριστούγεννα! Εκείνος το τηλέφωνο και έσκιψε στο τηλεκρολόγιο του υπολογιστή.	
Ευχαριστώ κυρία μου, καλά χριστούγεννα! Εκείνος το τηλέφωνο και έσκιψε στο τηλεκρολόγιο του υπολογιστή.	
Τηλέφωνο τηλεκρολόγιο	

Οι αγαπημένες μου Διακοπές.

Η αγαπημένη μου διακοπή ήταν περίπου με τον μπαμπά μου. Την πρώτη μέρα που γιάσαμε και ταξοπίσαμε με τη μαμά και λίγο πιο μπροστά ήταν ένα ποταμάκι. Εκεί βρήκαμε μια απεική για να πιούμε τη ψάρα. Όταν βρήκαμε την απεική μετά από λίγο έβρε ένα νερόφιλο και ο μπαμπάς μου το έπιασε και το έβαλε σε ένα ψαυμάλι πλαστικό και το δώσαμε σε έναν γυλό του μπαμπά μου. Την άλλη μέρα βρήκαμε άλλα δύο νερόφιλα και τη βράση σε ένα κούκι. Την επόμενη μέρα βρήκαμε ένα ψάρακι και το ρίξαμε με στο κούκι. Την 2ο ημερίδα μου θα φέρω με τα ριζάκια στη γυμναστήριο.

VI. Λέξεις:

πολιτισμός: μια κουλτούρα
γενιά: ένας νιός κόσμος
συναισφέρω: μοιτάω το φραυτα μου
κυρίαρχος: Άνιος έχει ματι
κληροδοτώ: δίνω ζαγα ας κατιθίου

VII. Ανάκληση Λέξεων:

Τα σχολία κοινωπισυιση προσημαου τα παιδια για τους παλους τους φραγγελοηθιμου και ανηλιου.

VIII. Πράξεις:

$$\begin{array}{r} 383 \\ + 96 \\ \hline 479 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 409 \\ - 81 \\ \hline 488 \\ 488 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 35 \\ + 22 \\ \hline 57 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 879 \overline{) 12} \end{array}$$

6. Ετυμολογία λέξεων – γενεόγραμμα λέξεων

Συνειρμός: ευν + ειργός

Αντίδραση: ανει + δράω-ω

ανεδρώ, δράση, ~~δραση~~ δρασειός

Ομολογία: όμοιος + λόγος

ανειλόγος, διάλογος, ~~δραση~~

λόγος.

2. Συσχέτιση εννοιών

Παρατηρητής – ομάδα:

Ο συμπετοκικός παρατηρητής είναι αυτός ο οποίος εμμέτρου με τα άτομα μιας ομάδας την οποία παρατηρεί. Αντίθετα, ~~υπάρχει και ο παρατηρητής ο οποίος δεν εμμέτρου με τα άτομα γιατί σκείδω (αυτό γιοιμή περισσότερο με έννευση)~~

Παρατήρηση – συνέντευξη:

~~η~~ Η παρατήρηση κατά την οποία ο παρατηρητής δεν εμμέτρου με τα άτομα που παρατηρεί, γιοιμή περισσότερο με έννευση.

Ερευνητής – δημοσιογράφος:

Ο ερευνητής, ανείδωρα από το δημοσιογράφο, είναι αυτός ο οποίος γάρνη σίω από την ιστορία και δε του ενδιαφέρει η ιστορία αωαί-καθελουή.

3. Ετυμολογία λέξεων – γενεόγραμμα λέξεων

Αντικρουόμενο: **ονεί** + **κρούω**
πασσέρουσα, κρούση, κρουστό

Περιγραφικός: **περί** + **γράφω**
γραφή, γραψίδα, αναγράφω,
παρογράφω.

Διερεύνηση: **δι** + **ερευνώ**
ερευνητής, ερευνα

Κατάθεση ψυχής...

- Του 13χρονου & του 18χρονου:

«Κανείς δεν μπορεί να με καταλάβει...αλλά ίσως είμαι άχρηστος...τι να κάνουν και οι καθηγητές; Δεν ξέρουν, δεν μπορούν, δεν τους επιτρέπει το πρόγραμμα...»

- *Δεν νομίζω ότι μπορώ να συνεχίσω...*
- *δεν ξέρω εάν μπορώ να τα καταφέρω...»*

Βιβλιογραφία ενότητας (1 Από 3)

- Βουλγαρίδου, Ο. (2011). *Μαθησιακές δυσκολίες. Ταυτοποίηση μαθησιακών δυσκολιών σε διαπολιτισμικά περιβάλλοντα*. Εκδόσεις: Σπανίδης.
- Καράντζης, Ι. (2001). *Τα προβλήματα μνήμης των παιδιών με μαθησιακές δυσκολίες*. Εκδόσεις: Τυπωθήτω.
- Κοτσιρίλου, Κ. (2013). *Η ολική συλλαβή. Μια μέθοδος ανάγνωσης για παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες*. Εκδόσεις: Αρμός
- Μπόντη, Ε. (2013). *Ειδικές μαθησιακές δυσκολίες: Μια εναλλακτική προσέγγιση... για όλους*. Εκδόσεις: Μέθεξις
- Παντελιάδου, Σ. (2007). *Εφαρμογές διδακτικής αξιολόγησης και μαθησιακές δυσκολίες*. Βόλος : Γράφημα.
- Πολυχρόνη, Φ. (2011). *Ειδικές μαθησιακές δυσκολίες*. Εκδόσεις: Πεδίο.
- Σακκάς, Β. (2002). *Μαθησιακές δυσκολίες και οικογένεια*. Εκδόσεις: Ατραπός

Βιβλιογραφία ενότητας (2 από 3)

- Στάθης, Φ. (2010). Μαθησιακές δυσκολίες και δυσλεξία : Πρακτικοί τρόποι αντιμετώπισης . Αθήνα : Ιδιωτική Έκδοση
- Συλλογικό έργο (2008). *Διδακτικές προσεγγίσεις και πρακτικές για μαθητές με μαθησιακές δυσκολίες* . Βόλος : Γράφημα.
- Τζουριάδου, Μ. (2011). Μαθησιακές δυσκολίες : Θέματα ερμηνείας και αντιμετώπισης. Θεσσαλονίκη : Προμηθεύς
- Τζουριάδου, Μ. (2001). *Πρώιμη παρέμβαση*. Θεσσαλονίκη: Προμηθεύς
- Τομαράς, Ν. (2008). *Μαθησιακές δυσκολίες : Ισότιμες ευκαιρίες στην εκπαίδευση: Πρακτικές απαντήσεις στα ερωτήματα γονιών και εκπαιδευτικών για τη δυσλεξία, τις δυσαριθμησίες και τη διαταραχή ελλειμματικής προσοχής, υπερκινητικότητα*. Αθήνα : Εκδόσεις Πατάκη.
- Τρίγκα-Μέρτικα, Ε. (2010). *Μαθησιακές δυσκολίες*. Αθήνα: Γρηγόρη.

Βιβλιογραφία ενότητας (3 από 3)

Tomatis, A. (2009). Μαθησιακές δυσκολίες. Εκδότης: ΡΕΩ.

Φλωράτου Μ.Μ. (2009). Μαθησιακές δυσκολίες και όχι τεμπελιά. Εκδότης: Οδυσσέας

Χρήσιμες ιστοσελίδες

<http://www.selle.gr/>

<http://www.logopedists.gr/logopedists/>

<http://www.logotherapia.gr/>

<http://www.asha.org/public/speech/disorders/ChildSandL.htm>

<http://www.nidcd.nih.gov/health/voice/pages/specific-language-impairment.aspx>

<http://repository.edulll.gr/edulll/retrieve/3613/1059.pdf>

kday-v.thess.sch.gr/wp-content/uploads/ny2.doc

http://dipe.mes.sch.gr/index_htm_files/praktika_imeridas_eid_agogis_2013.pdf

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Τεχνολογικό Ίδρυμα Ηπείρου. <Ζακοπούλου Βικτωρία>.

<Μαθησιακές Δυσκολίες: διγλωσσία και πολυγλωσσικό περιβάλλον>.

Έκδοση: 1.0 <Ιωάννινα>, 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:

<http://eclass.teiep.gr/courses/LOGO101/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά Δημιουργού-Μη Εμπορική Χρήση-Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 Διεθνές [1] ή μεταγενέστερη. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, Διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.el>

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: <Τσάνταλη Ελένη>
<Ιωάννινα>, 2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη Δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Τέλος Ενότητας

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης